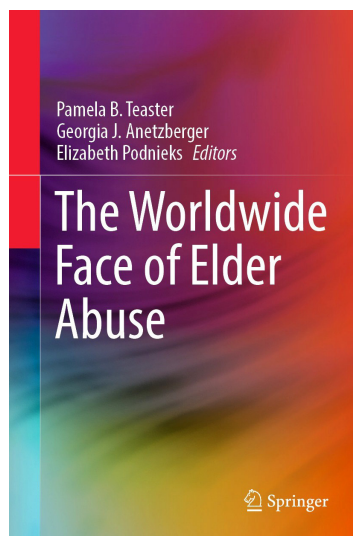

Pamela B. Teaster,
Georgia J. Anetzberger,
Elizabeth Podnieks,
Benjamin Comire i E. Carlisle Shealy
The Worldwide Face of Elder Abuse
Springer, Switzerland, 2023¹

Pamela B. Teaster,
Georgia J. Anetzberger,
Elizabeth Podnieks,
Benjamin Comire and E. Carlisle Shealy
The Worldwide Face of Elder Abuse
Springer, Switzerland, 2023

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu jest recenzja książki *The Worldwide Face of Elder Abuse* autorstwa Pameli Teaster, Georgii Anetzberger i Elizabeth Podnieks. Publikacja przedstawia zagadnienie przemocy wobec osób starszych, które zostało opracowane przez Światową Organizację Zdrowia. Kwestia ta analizowana jest poprzez pryzmat historii oraz współczesnego podejścia do osób starszych w poszczególnych obszarach geograficznych. Autorzy książki prezentują wyniki badań i obserwacji z różnych regionów świata, których wspólnym celem jest odpowiedź na pytanie, co zrobić, aby zwalczyć przemoc wobec osób starszych. W tym kontekście omówiono aspekty polityczne danych rejonów oraz podejmowane przez poszczególne państwa inicjatywy, które w mniejszym lub większym stopniu przynoszą pozytywne rezultaty.

Słowa kluczowe: przemoc wobec osób starszych, zaplecze socjalne, zdrowie publiczne, przepisy prawne, prawa człowieka

Summary: This article reviews *The Worldwide Face of Elder Abuse* by Pamela Teaster, Georgia Anetzberger, and Elizabeth Podnieks. The book presents the issue of violence against older people, organized by the World Health Organization. The problem of violence is presented as both

---

1 University of Central Lancashire, Wielka Brytania, alex1955@live.co.uk

a historical aspect and a contemporary approach to elder abuse in the presented part of the world. The authors review research and observations from various regions of the world to answer the question of what can be done to combat violence against older people. Also, they explain the political aspects of the given region and the initiatives undertaken, which, to varying degrees, yield positive outcomes.

Keywords: violence against elderly people, social work and support, public health, law and policy, human rights

The Worldwide Face of Elder Abuse to publikacja przedstawiająca przemoc wobec osób starszych jako zjawisko, które ma podobne korzenie historyczne i dotyczy wielu aspektów społecznych – co więcej, występuje w każdym zakątku świata w podobnym wymiarze, niezależnie od różnic kulturowych i demograficznych. Pozycja składa się z dwunastu rozdziałów – niektóre z nich poprzedzone są krótką historią nadużycia wobec osoby starszej zamieszkującej dany region. Autorzy wykorzystują dane empiryczne i przeprowadzone badania w przejrzysty sposób, którego celem jest umożliwienie czytelnikowi wyjaśnienia i zrozumienia ogromu oraz złożoności zjawiska przemocy.

Pierwszy rozdział opisuje casus osiemdziesięcioletniej Fatimy – za pośrednictwem tej historii twórcy poruszają globalny problem porzucania wiekowych rodziców przez dorosłe dzieci. Ponadto wskazano, że już w 2022 roku co szósta osoba powyżej sześćdziesiątego roku życia padła ofiarą nadużyć w sferze opieki społecznej oraz ochrony zdrowia. Przypadek Fatimy pokazuje, w jaki sposób przemoc wobec osób starszych nabiera kompleksowego oraz interdyscyplinarnego charakteru (Mohseni et al., 2019). W rozdziale poruszane są również ogólne kwestie prawne i polityczne, a także trudności, z jakimi dodatkowo boryka się służba zdrowia już od czasów pandemii COVID-19 (Giwa & Teaster, 2020).

W kolejnych rozdziałach autorzy przedstawiają studium przypadków kobiet i mężczyzn pochodzących głównie z krajów Afryki i Azji. W Afryce przemoc wobec seniorów jest uwarunkowana czynnikami społeczno-ekonomicznymi – osoby starsze padają ofiarami przemocy finansowej oraz seksualnej, a także są pozabawiane, wskutek zaniedbań, prawa do godnej starości.

Następnie autorzy omawiają termin *ageizm*, który został wprowadzony do dyskursu naukowego przez Roberta Butlera w 1969 roku i oznacza dyskryminację ze względu na wiek. Wpływ ageizmu jest znaczący, ponieważ seniorzy odgrywają – i mogliby odgrywać w jeszcze większym stopniu – istotną rolę w rozwoju socjalnym i ekonomicznym, jednak ich potencjał nie jest w pełni wykorzystywany, a należna im pozycja w społeczeństwie podlega marginalizacji (Butler, 2009, p. 211). W dalszej kolejności autorzy poruszają kwestię karalności przemocy wobec osób starszych oraz wskazują, że dorosłe dzieci są zobowiązane do udzielania pomocy swoim rodzicom w podeszłym wieku.

Następnie czytelnik może zapoznać się z badaniami przeprowadzonymi w Iranie i Pakistanie, ukazującymi zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej – szczególnie wobec kobiet. Przemoc w tych krajach jest traktowana jako rodzinny sekret, a ponadto brakuje tam określonego systemu wsparcia dla ofiar. Autorzy wskazują, że występowanie tego rodzaju przypadków przemocy w krajach azjatyckich ma wymiar zbliżony do tego obserwowanego w Europie.

W dalszej części autorzy podkreślają brak przepisów jasno określających zasady kierowania osób starszych do odpowiednich domów opieki społecznej oraz zapewniania im adekwatnej pomocy medycznej w zakresie diagnozowania chorób psychicznych. W rozdziałach od ósmego do dwunastego nakreślają potrzebę nie tyle prewencji, ile redukcji ryzyka występowania zjawiska przemocy wobec osób starszych. W roku 2000 w Anglii wdrożono ustawę „No secret” – regulację mającą na celu wprowadzenie obowiązku zgłaszania przypadków przemocy. W 2014 roku wprowadzono ustawę „Care Act” – akt prawny regulujący kwestie opieki, w którym zmieniono definicję osoby zależnej i starszej, kładąc nacisk na ochronę oraz ograniczanie ryzyka występowania przemocy wobec osób starszych (Department of Health and Social Care, 2015, Section 14.2) Warto zauważyć, że instytucjonalne nadużycia wobec osób starszych stanowią najbardziej ukrytą i niedostatecznie zgłaszaną formę naruszeń praw człowieka na całym świecie. Pandemia COVID-19 wraz z szokującą liczbą przypadków śmiertelnych w domach pomocy społecznej, a także z nieodpowiednimi warunkami życia oraz samotnością ich mieszkańców, potwierdziła, że prawa człowieka wciąż są łamane – czasami nawet za aprobatą władz, na przykład gdy wiek osoby stanowi kryterium udzielenia opieki.

Reasumując, recenzowana publikacja jest interesującą pozycją, która porusza kwestię przemocy wobec osób w wieku podeszłym, ukazując towarzyszące temu zjawisku systemowe luki w obszarze polityki społecznej, opieki medycznej oraz prawa. Publikacja przeznaczona jest przede wszystkim dla naukowców z dziedziny kryminologii, gerontologii oraz pracowników socjalnych. W podsumowaniu autorzy wskazują, że w krajach, w których występują nadużycia i łamane jest prawo, nie poświęcono wystarczającej uwagi zbieraniu statystyk dotyczących osób starszych. W książce szczególny nacisk położony jest na potrzebę prowadzenia dalszych badań i rozważań nad problematyką starości we współczesnym społeczeństwie oraz na ukazanie tego rodzaju przemocy jako problemu społecznego i państwowego, wymagającego skoordynowanej współpracy administracji publicznej, organów skarbowych oraz policji. Autorzy podkreślają, że przemoc wobec seniorów nie powinna być przedstawiana wyłącznie jako problem rodzinny, który wymagałby wdrożenia jedynie odpowiednich programów oraz interwencji międzyinstytucjonalnej.

Bibliografia

- Butler, I. (2009). A code of ethics for social work and social care research. W M. Gray & S. Webb (Red.), *International social work*, (211). Sage Publications.
- Giwa, A. O., & Teaster, P. B. (2020). Facing the COVID-19 winter: Ethical lessons for treating older adults. *Journal of American Geriatric Society*, 69(3), 604–605. <https://doi.org/10.1111/jgs.16983>
- Health and Social Care Act*, c. 28. (2015). Safety and quality. Retrieved January 4, 2026, from <https://newbook.book>
- Mohseni, M., Iranpour, A., Naghibzadeh-Tahami, A., Kazazi, L., & Borhaninejad, V. (2019). The relationship between meaning in life and resilience in older adults: cross-sectional study. *Health Psychology Report*, 7(2), 133–138. <https://doi.org/10.5114/hpr.2019.85659>
- Teaser, P. B., Anetzberger, G. J., Podnieks, E., Comire, B., & Shealy E. C. (2023). *The Worldwide Face of Elder Abuse*. Springer.